

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 364/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Mgr. Petrom Hargašom, advokátom, Košická 56, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 15Cob/47/2018-250 z 12. februára 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu bola 29. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky (v citáciách aj „žalobca“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15Cob/47/2018-250 z 12. februára 2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa sa v konaní vedenom na Okresnom súde Levice (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16Cb/14/2015 domáhala proti žalovanému [REDACTED], zaplattenia 2 789,32 eur s príslušenstvom z titulu odmeny za vymożenie pohľadávky žalovaného (voči spoločnosti [REDACTED]) na základe mandátnej zmluvy, v ktorej sa zaviazala zabezpečiť vymáhanie pohľadávok, ktorých veriteľom bol žalovaný.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 16Cb/14/2015-154 zo 7. novembra 2017 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 789,32 eur s príslušenstvom a tiež rozhodol, že sťažovateľka má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. Sťažovateľka uviedla, že zabezpečila mimosúdne vymáhanie, súdne vymáhanie, exekučné

vymáhanie pre žalovaného a na záver boli vymožené finančné prostriedky pripísané na jeho účet. Okresný súd dospel k záveru, že poverený súdny exekútor zaslal 27. decembra 2010 vymoženú pohľadávku na účet žalovaného, čím došlo k naplneniu záväzku sťažovateľky plynúceho z mandátnej zmluvy, a preto pripísaním prostriedkov na účet žalovaného sťažovateľke vznikol nárok na dohodnutú odmenu.

4. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal žalovaný odvolanie, v ktorom namietal, že dotknutú pohľadávku počas exekučného konania odplatne postúpil, o čom riadne informoval sťažovateľku. Krajský súd napadnutým rozsudkom a rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Zároveň sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o ich výške bude rozhodnuté samostatným uznesením. Krajský súd sa nestotožnil s názorom okresného súdu, podľa ktorého žalovaný nepreukázal doručenie svojho oznámenia o postúpení pohľadávky sťažovateľke, pretože z doručenky predloženej ako dôkaz jednoznačne nevyplývalo, čo bolo obsahom doručovanej zásielky. Odvolací súd zdôraznil, že na pojednávaní na okresnom súde právny zástupca sťažovateľky doručenie listu s takýmto obsahom nenamietal, iba ho považoval za nedostatočné na preukázanie toho, že k postúpeniu pohľadávky došlo. Zároveň krajský súd odkázal na ustanovenie mandátnej zmluvy, podľa ktorého v prípade postúpenia pohľadávky odovzdanej mandatárovi (sťažovateľke) na vymáhanie mandantom (žalovaným) má mandatár (sťažovateľka) nárok iba na náhradu preukázaných nákladov. Krajský súd preto uzavrel, že „žalovaný ako mandant postúpenie vymáhanej pohľadávky žalobcovi riadne oznámil, pričom doručenie predmetného oznámenia žalobcovi jeho právny zástupca pred súdom prvej inštancie nijako nenamietal. Súd prvej inštancie preto mal skutkové tvrdenie žalovaného výslovne nepopreté žalobcom považovať za nesporné (§ 151 ods. 1 CSP) a pri svojom rozhodovaní z neho vychádzať. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovi neprináležalo namietať postúpenie vymáhanej pohľadávky žalovaným tretej osobe, ale ho vziať na základe relevantného oznámenia žalovaného na vedomie, keďže k nemu došlo ešte pred vymožením pohľadávky prostredníctvom súdneho exekútora. Uvedená skutočnosť mala za následok, že žalobca bol oprávnený uplatňovať si od žalovaného len úhradu preukázaných nákladov, ktoré mu v súvislosti s vymáhaním odovzdanej pohľadávky vznikli a nie zmluvnú odmenu, na ktorej zaplatenie mu za daných okolností nárok nevznikol.“

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podľa sťažovateľky napadnutý rozsudok nie je presvedčivo odôvodnený, pričom krajský súd arbitrárnym spôsobom zmenil rozsudok okresného súdu, a to bez akéhokoľvek vysvetlenia, ktoré by bolo možné preskúmať v rozsahu hmotného práva.

6. Poukázala na to, že na základe zákonnej koncentrácie a sudcovskej koncentrácie, ktorá sa na súdne konanie vzťahuje, nie je možné v odvolacom konaní zistiť iný skutkový stav, ako bol zistený súdom prvej inštancie. Ak v konaní na súde prvej inštancie nebola preukázaná určitá skutočnosť (platná zmluva o postúpení pohľadávky), ktorá bola riadne účastníkom konania namietnutá (nebola zaplatená odmena za postúpenie pohľadávky podľa čl. III zmluvy), tak pre odvolacie konanie je takýto skutkový stav záväzný a odvolací súd nemôže tento skutkový stav zmeniť. Podľa sťažovateľky potom z vykonaných dôkazov pred súdom prvej inštancie

vyplýva, že k postúpeniu pohľadávky neprišlo, keďže neexistuje platná a účinná zmluva o postúpení pohľadávky, žalovaný nedoložil doklad o zaplatení odmeny, ktorý je základným predpokladom pre postúpenie pohľadávky.

7. Sťažovateľka v tejto súvislosti dopĺňa, že oznámenie o postúpení pohľadávky podľa § 526 Občianskeho zákonníka nie je pre ňu záväzné a môže takéto oznámenie namietat' v súdnom konaní, a to z dôvodu, že nie je v postavení dlžníka. Oznámenie postúpenia pohľadávky nemá pre ňu žiadne hmotnoprávne následky a takéto oznámenie nepreukazuje postúpenie pohľadávky. Krajský súd zároveň nemôže bez odôvodnenia povedat', že sťažovateľka nemôže namietat' oznámenie o postúpení, respektíve jeho účinky.

8. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd v napadnutom rozsudku ničím nezdôvodnil svoj záver, že okresný súd nesprávne zistil skutkový stav. Tiež vytkla, že krajský súd arbitrárnym spôsobom bez akéhokoľvek náznaku vysvetlenia konštatoval nadobudnutie pohľadávky na základe zmluvy o postúpení pohľadávky, hoci sťažovateľka v súdnom konaní riadne poukázala na to, že zmluva o postúpení pohľadávky zanikla podľa čl. III zmluvy o postúpení z toho dôvodu, že neprišlo k zaplateniu odplaty, respektíve žalovaný ostal pasívny a nepredložil doklad o zaplatení odmeny alebo nenavrhol vo veci vypočut' ako svedka postupníka.

9. Podľa sťažovateľky krajský súd hodnotil dôkazy svojvoľne bez zachovania preukázaného skutkového stavu zisteného pred súdom prvej inštancie, pripustil nepriamo v odvolacom konaní dôkazy, ktoré sú podľa právnych predpisov v danom štádiu konania neprípustné, a navyše aplikoval pri rozhodovaní hmotnoprávne normy v rozpore s ich znením a účelom, pričom svoje rozhodnutie ani riadne neodôvodnil, a teda sa dopustil zjavnej svojvoľe pri rozhodovaní.

10. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajský súd porušil jej základné práva uvedené v bode 1, aby napadnutý rozsudok zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Vec napadla ústavnému súdu 29. apríla 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľky spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola vec sťažovateľky prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 bola vec predbežne prerokovaná v treťom senáte ústavného súdu v zložení Robert Šorl (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

12. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojich práv uvedených v bode 1, pričom k ich porušeniu malo dôjsť napadnutým rozsudkom v konaní o zaplatenie 2 789,32 eur s príslušenstvom z titulu odmeny za vymoženie pohľadávky žalovaného na základe mandátnej zmluvy.

13. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti po dôkladnom zhodnotení jej dôvodov konštatuje, že hoci sťažovateľka prima facie namieta aj nedostatky v procese ustaľovania skutkovej stránky všeobecnými súdmi prejednávanej kauzy (čo nesvedčí v prospech dôvodnosti požiadavky, aby sa ochrany svojich základných práva najprv domáhala podaním dovolania), uvedený „skutkový segment“ svojho neúspešného sporu sťažovateľka neuvádza ako samostatný dôvod ústavnej sťažnosti, ale argumentuje ním preto, aby demonštrovala nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu. V konečnom dôsledku je tak podľa názoru ústavného súdu výlučným dôvodom ústavnej sťažnosti nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, konkrétne nedostatočné vysvetlenie, prečo krajský súd vyhodnotil rozhodujúce skutkové aspekty sporu opačne v porovnaní so závermi okresného súdu.

14. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

15. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

16. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne

zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegationis iustitiae (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

18. Ako vyplýva z už uvedeného uznesenia najvyššieho súdu, porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ústavnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, a pokiaľ sťažovateľka namieta nenáležitú odôvodnenie rozsudku krajského súdu, je zrejmé, že sa mohla ochrany svojich práv domáhať prostredníctvom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľka možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nevyužila, dovolanie nepodala. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala.

20. Keďže sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

21. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu